

Fietsmaatjes werkt!

Het succes van een schone stimulerende mobiliteitsmaatregel

Samenvatting

Naar je werk fietsen en daarmee geld verdienen? Dat slaat aan! Werkgevers en medewerkers meldden zich massaal aan voor fietsactie Fietsmaatjes in Overijssel. De doelstelling van 4.000 deelnemers was al snel gehaald. Door deze grote belangstelling werd het maximum aantal deelnemende medewerkers verhoogd naar 5.000. Die extra 1.000 plekken waren ook binnen een paar weken opgevuld.

Met Fietsmaatjes stimuleren medewerkers elkaar gedurende een half jaar om vaker naar het werk te fietsen en de auto te laten staan. Een ervaren fietser (buddy) stelt een team samen met collega-automobilisten die het fietsen naar het werk willen proberen. Met een handige app kunnen de Fietsmaatjes de fietsritten registreren, de prestaties van zichzelf en het team zien en hun opgebouwde beloning per dag zien groeien. En valt het even zwaar, dan geeft een oppepper via de chat weer frisse moed. Buddy én deelnemende collega's krijgen ieder voor elke gefietste dag een financiële beloning.

Meedoen met Fietsmaatjes kan alleen als de werkgever zich aanmeldt. Na aanmelding promoot de werkgever actief de fietsactie onder de medewerkers en keurt de aanmeldingen van medewerkers (als buddy of deelnemer) goed. Op diverse manieren is Fietsmaatjes onder de aandacht van werkgevers en medewerkers gebracht. Via social media, online en offline advertenties en redactionele artikelen, PR via lokale tv- en radiozenders, borden langs de wegen in heel Overijssel, mailings naar een groot aantal bedrijven en via parkmanagers.

Fietsmaatjes is op basis van een aantal bewezen marketingprincipes van o.a. Cialdini ontwikkeld. Uit eerder onderzoek is gebleken dat na afloop van Fietsmaatjes deelnemers in hoge mate blijven fietsen. De externe beloningsprikkel is gedurende de fietsactie goeddeels vervangen door interne prikkels zoals gezondheid en fitheid van de deelnemers. Fietsmaatjes loopt door tot eind november 2019.

Aanleiding

Provincie Overijssel werkt hard aan een toekomst met minder CO₂-uitstoot door het gebruik van schone en toekomstbestendige mobiliteit in het (woon-werk)verkeer te stimuleren. Dit jaar gebeurt dat onder andere door de fietsactie Fietsmaatjes. Fietsmaatjes is erop gericht automobilisten te stimuleren vaker naar het werk te fietsen. Het zorgt niet alleen voor minder CO₂-uitstoot; minder auto's verbetert ook de bereikbaarheid van de regio's.

In Overijssel rijdt ongeveer 63% van de medewerkers met de auto naar het werk en 28% met de fiets. Ruim de helft van de automobilisten woont op een fietsbare afstand van minder dan 15 km van het werk. Uit onderzoeken op diverse bedrijventerreinen blijkt dat ruim een derde van de automobilisten de (elektrische) fiets als alternatief voor de auto ziet. Toch zijn er blijkbaar nog allerlei redenen waarom de overstap naar de fiets nog niet is gemaakt. Vooral snelheid, comfort en veiligheid zijn als hindernissen om te gaan fietsen genoemd. Voor een groot deel hangt dit samen met de perceptie van de automobilist.

Doordachte aanpak

De fietsactie Fietsmaatjes richt zich primair op medewerkers die bij een Overijssels bedrijf werken en met de auto naar het werk gaan. Maar ook de medewerkers die al

naar het werk fietsen gaan, worden niet vergeten. Zij kunnen collega-automobilisten vragen om samen een team te vormen en aan Fietsmaatjes deel te nemen.

Het concept van Fietsmaatjes is gebaseerd op de volgende marketingprincipes:

- communicatie start via de werkgever (autoriteit, samenhangigheid)
- medewerkers kunnen de provincie verzoeken hun werkgever rechtstreeks voor deelname te benaderen (samenhangigheid, tell-a-friend, sympathie)
- korte aanmeldtermijn en beperkt aantal deelnemers (schaarste)
- buddy/deelnemers zijn collega's (sympathie, samenhangigheid)
- automobilist bepaalt vooraf zelf het persoonlijk doel (commitment en consistentie)
- buddy (fietsers) werft binnen het bedrijf/organisatie collega-automobilisten als deelnemer. Zij vormen samen een team. Buddy's stimuleren deelnemers (vaker) te fietsen (wederkerigheid, samenhangigheid, sympathie en commitment)
- tijdens Fietsmaatjes binnen het team laten zien wat de fietsprestaties van deelnemers zijn (sociale bewijskracht, samenhangigheid)

Belangrijke rol werkgevers

Er is gekozen voor een aanpak waarbij werkgevers actief worden betrokken. Zij kunnen namelijk het fietsgebruik positief beïnvloeden; niet alleen tijdens de fietsactie, maar ook erna. Fietsmaatjes is immers erop gericht de overstap van auto naar fiets zoveel mogelijk structureel te maken. De provincie heeft op diverse analoge en digitale wijze Fietsmaatjes onder de aandacht van bedrijven gebracht, zodat medewerkers zich vervolgens konden aanmelden. Individuele medewerkers konden ook rechtstreeks de werkgever laten benaderen met het aanbod om mee te doen. Vervolgens ontving de werkgever een bevestiging met materiaal voor de interne communicatie. Op aparte websites voor werkgevers en medewerkers staat Fietsmaatjes uitgelegd met onder andere een uitgebreide Q&A.

Buddy vormt team

Fietsende medewerkers gaan binnen hun bedrijf/organisatie op zoek naar collega-automobilisten die aan Fietsmaatjes willen deelnemen. Vervolgens meldt deze fietser zich digitaal als buddy aan en voegt collega-automobilisten als deelnemer toe. De werkgever ontvangt de aanmeldingen, checkt de gegevens en keurt vervolgens de aanmeldingen goed of af. Daarna ontvangen de goedgekeurde deelnemers automatisch een bevestiging met het verzoek een account met persoonlijke gegevens aan te maken. Pas dan kunnen de deelnemers geregistreerd gaan fietsen. Het hele proces van registratie tot einde deelname verloopt helemaal automatisch. Voor vragen is er op werkdagen van 09:00-12:00 een helpdesk die vragen per mail, telefonisch en via social media beantwoordt. Ook checkt de helpdesk voortdurend of deelnemers zich aan de voorwaarden houden.

Fietsen loont

De automobilisten die gaan fietsen krijgen een beloning voor elke dag dat ze naar het werk fietsen.. Het is een vaste beloning afhankelijk van de woon-werkafstand. Voor elke deelnemer wordt een persoonlijke beloning berekend, die hij/zij in de actieperiode bij elkaar kán fietsen.

Om voor deze persoonlijke beloning in aanmerking te komen, hoeft de deelnemer niet alle dagen binnen de actieperiode te fietsen. Het maximaal aantal te registreren fietsdagen is lager dan het aantal werkdagen in de hele actieperiode. Van de 129 werkdagen (juni-november) hoeft de deelnemer 'maar' 100 werkdagen (gebaseerd op 5 werkdagen/week) te fietsen om de persoonlijke maximale beloning te verdienen. In geval van verlof, ziekte of slecht weer hoeft deze maximale beloning dus niet direct in gevaar te komen. Is er meer dan 29 dagen niet gefietst, dan vermindert de maximale te verdienen beloning iedere dag dat de deelnemer niet fietst. De deelnemer verdient natuurlijk nog steeds een beloning, maar niet meer het maximaal te behalen bedrag. Een deelnemer moet in de hele actieperiode minimaal 20 dagen geregistreerd naar het werk fietsen om voor de beloning in aanmerking te komen.

De financiële beloning voor de buddy (de huidige fietser) is gerelateerd aan het aantal keren dat zijn/haar deelnemer(s) binnen het team in de actieperiode naar het werk fiets(en). Dus hoe vaker de deelnemer fietst, hoe hoger de uiteindelijke beloning voor de deelnemer én voor de buddy is. Dit zorgt voor extra motivatie om elkaar te stimuleren zo vaak mogelijk te fietsen.

Beloningsvoorbeeld

Een buddy mag als Fietsmaatje maximaal vier collega-automobilisten werven en verdient € 1 voor elke dag dat een van hen naar het werk fietst. Zij moeten minimaal 20 dagen fietsen om voor zichzelf én de buddy een beloning te verdienen. Bij 4 deelnemers verdient de buddy maximaal $4 \times 100 \times € 1 = € 400$.

De 'nieuwe' fietsers (voorheen de automobilisten) krijgen 35 eurocent per kilometer woon-werkverkeer, enkele reis. De maximale beloning is afhankelijk van de afstand woon-werkverkeer en het aantal fietsdagen. Iemand die bijvoorbeeld 14 kilometer van het werk woont en 70 dagen fietst, verdient € 343 en bespaart tevens op zijn autokosten.

Fietsmaatjes-app

Voor de registratie van de fietsritten gebruiken de deelnemers en de buddy, een speciaal voor Fietsmaatjes ontwikkelde app. Deze app houdt automatisch het aantal geregistreerde fietsritten bij, de persoonlijke maximum beloning, het aantal nog te fietsen dagen totdat het persoonlijke doel is gehaald en de opgebouwde beloning. De buddy kan de fietsprestaties van zichzelf én van zijn deelnemers op de app volgen en hen digitaal aanmoedigen.

Aantal deelnemers

De actieperiode van Fietsmaatjes loopt van begin juni tot eind november 2019. Werkgevers konden zich tot eind mei aanmelden. Dat hebben 334 werkgevers gedaan. Het maximum aantal medewerkers was vastgesteld op 4.000 deelnemers (buddy's en deelnemers). De tussenstand werd op de webpagina Timreist.nl bijgehouden. Dat aantal was vrij snel (juni) behaald en werd vervolgens opgehoogd naar een maximum van 5.000. Voor de zomervakantie was ook dat aantal bereikt. Nieuwe aanmeldingen komen op een wachtlijst te staan.

Ervaring leert dat een deel van de deelnemers niet gaat fietsen. Zij krijgen een verzoek om hun plaats beschikbaar te stellen voor iemand op de wachtlijst. De verhouding buddy's – deelnemers is 1 : 2,5 (dus 1 buddy heeft gemiddeld 2,5 deelnemers). De gemiddelde woon-werkafstand van de deelnemers is 7,2 km.

Onderzoek naar effect

Lange termijn werking

Fietsmaatjes werkt met beloningen. Een terugkerende vraag is: Als de actie is afgelopen en daarmee de externe prikkel verdwijnt, kiest de deelnemer dan toch weer voor de auto? Eind 2014 heeft Twente Mobiel - een projectorganisatie van de provincie Overijssel - daarom een zogenoemd longitudinaal onderzoek uitgevoerd. Bijna 1.000 deelnemers van de eerste editie van Fietsmaatjes werden uitgenodigd om een digitale vragenlijst in te vullen.

Automobilist blijft fietsen

Het bleek dat na de fietsactie de meeste respondenten, die eerder met de auto naar het werk gingen, nog steeds de fiets voor hun woon-werkverkeer gebruikten. 88% fietste minimaal 1 dag in de week naar het werk. En 34% gebruikt de tweewieler zelfs 4 dagen of meer per week. Gemiddeld legden de automobilisten 73% van hun woon-werkritten met de fiets af. Slechts 5% van de automobilisten ging (vrijwel) niet meer met de fiets naar het werk. Zij vonden over het algemeen de afstand naar het werk te groot of ze ervaarden lichamelijke problemen. 18% van de ondervraagde automobilisten gebruikt nu uitsluitend de fiets voor het werkverkeer.

Geld en gezondheid

De respondenten die eerder met de auto naar het werk gingen, en nu op de fiets stappen, doen dit vanwege hun gezondheid, omdat het simpelweg goed bevalt en vanwege de besparing op de autokosten. Voor buddy's zijn de gezondheid van hun collega's, de beloning en de bijdrage aan een groener milieu redenen om mee te doen.

Bijkomend effect

Bijna 3 op de 10 respondenten gebruikt de fiets na de acties ook voor zakelijke dienstritten tijdens werktijd. 80% zegt zelfs de auto in privésituaties ook vaker te laten staan.

Aanmoedigen werkt

81% van de buddy's zegt hun Fietsmaatjes regelmatig te hebben aangemoedigd (mailtjes, pushbericht, sociale media en mondeling). 62% van de buddy's denkt dat door de aanmoedigingen de Fietsmaatjes vaker zijn gaan fietsen. Als buddy's niet hebben aangemoedigd, gaf 59% aan dat dit niet nodig was. 40% van de deelnemers zegt door de aanmoedigingen vaker te zijn gaan fietsen.

Tell-a-friend werkt

Ruim 300 medewerkers hebben zich in de lopende fietsactie Fietsmaatjes bij de organisatie gemeld met de vraag om contact met de werkgever op te nemen. Dat is gebeurd, waarna het merendeel van die bedrijven zich voor Fietsmaatjes heeft aangemeld.

Vervolgonderzoek

Een soortgelijk longitudinaal onderzoek naar het blijvend effect voert provincie Overijssel opnieuw uit onder de deelnemers van vorige editie van Fietsmaatjes twee jaar geleden.

Fietsmaatjes is een bewezen succes.

Tijdens deze vorige editie, gehouden in Twente, hebben 250 bedrijven meegedaan aan de fietsactie. Ongeveer 3.000 medewerkers fietsten vervolgens als deelnemer of buddy vaker naar het werk. Samen hebben zij in totaal 40 keer de aarde rond gefietst! Vanwege dit succes is Fietsmaatje in 2019 Overijssel breed uitgezet.

Werken aan Leefbaarheid en bereikbaarheid regio's

Fietsmaatjes is een initiatief van Twente Mobiel en Regio Zwolle Mobiel. Beide projectorganisaties van provincie Overijssel werken samen met werkgevers om de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Fietsmaatjes draagt daaraan bij door fietsgebruik te stimuleren, autogebruik en CO₂-uitstoot te verminderen en de vitaliteit van de deelnemers te verhogen.
